

„свои-тъ ученици той приготви чтеци, иподіакони, діакони, свещенци, отъ които около триста распрати по-разни области на Българія На всички-тъ празници той съчини прости и вразумителни слова, въ които се излагатъ тайни-тъ на вѣра-та Искашъ ли да узнаешъ и правила-та на св. отцы? И тѣхъ можешъ да найдешъ на Български, написани отъ премудраго Климента.“¹²⁾

За Іоанна екзарха споменува единъ писателъ отъ 11-тии вѣкъ въ слѣдующи-тъ думи, съ които той се обръща къмъ съвременно-то нему Българско духовенство: **Подражайте Іоанна презвитера новѣго, его же и отъ васъ самѣхъ мнози знаятъ, бывшаго пастѣхъ и екзарха нже въ земли Болгарстѣй.**¹³⁾

Такива сж были тѣзи прѣви дѣятели на Българската писменность въ свое-то служеніе на Българската църква. Тѣй добръ сж познавали тѣ свои-тъ пастырски длѣжности и съ такава ревность сж се старали да ги изпълняватъ. Препятствія-та, които тѣ сж срѣщали въ свои-тъ трудове, освѣнь гдѣ-то не ги сж отчайвали, нъ и още по-вѣче сж съгрѣвали тѣхна-та ревность.

Българска-та църква още отъ начало-то ѳ была е смѣщаема отъ врагове, които древни-тъ Български памятници наричатъ *шрьязычны ерешци*. Говори се, че още свети-тъ наши учители сж се борили съ нихъ. Тѣй, въ нѣкои *шропари* отъ тѣхна-та служба срѣщаме: **трѣжычникомъ же злобоу низложиша Отъ тѣхъ бооустъ истече источникъ животныхъ словесъ, напоиѣхъ сѣхотѣ нашу, тѣмни сказа сѣ многохотѣлымъ азыкъ еретическѣи**¹⁴⁾

¹²⁾ Виж. Гильфердинга Письма объ Исторіи Серб. и Болгаръ I, 104.

¹³⁾ Презвитиръ Козма, Arkiv za povestn. jugo-slov, IV; 97.

¹⁴⁾ Древне Словянскіи памятникъ дополн. житіе Сл. Ап. В. Григоровича казанъ, 1862 г. 27, 28.